

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 maja 2014r.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ostrołęce Wydział III

w składzie:

Przewodnicząca: SSO Bożena Bielska

Protokolant: sekr. sądowy Ewelina Asztemborska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 7 maja 2014r. w O.

sprawy z odwołania W. B. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.

o rentę rodzinną

na skutek odwołania W. B. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P.

z dnia 18 lutego 2013 r. **nr** (...)

orzeka:

1. zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje W. B. (1) prawo do renty rodzinnej od dnia 1 października 2012 roku na stałe,
2. stwierdza brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

UZASADNIENIE

W. B. (1) w dniu 26.03.2013r. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. z dnia 18.02.2013r., znak: (...), odmawiającej mu prawa do renty rodzinnej po ojcu, S. B.. Odwołujący nie zgadzał się z orzeczeniem Lekarza Orzecznika ZUS jak i Komisji Lekarskiej ZUS, którzy stwierdzili, że jego całkowita niezdolność do pracy powstała po ukończeniu 16 roku życia. Odwołujący wniósł także o przywrócenie terminu do wniesienia odwołania wskazując, że przebywa w Domu Pomocy Społecznej w B. a z uwagi na swoją chorobę i konieczność uzyskania pomocy innych osób nie mógł wcześniej zebrać potrzebnych dokumentów.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. wniósł o jego odrzucenie. W uzasadnieniu wskazał, że W. B. (1) złożył odwołanie od decyzji ZUS z dnia 18.02.2013r. dopiero w dniu 9.04.2013r., a więc nie zachował ustawowego terminu jednego miesiąca od dnia doręczenia odpisu decyzji. Zdaniem ZUS odwołujący nie spełnia też ustawowych przesłanek nabycia prawa do renty rodzinnej po zmarłym ojcu S. B., gdyż Komisja Lekarska ZUS w orzeczeniu z dnia 11.02.2013r. stwierdziła, iż jego całkowita niezdolność do pracy powstała w 1984r., a więc po ukończeniu 16 roku życia.

W związku z powyższym zdaniem ZUS zaskarżoną decyzją prawidłowo odmówiono ubezpieczonemu prawa do renty rodzinnej a odwołanie z uwagi na niedotrzymanie terminu do jego złożenia należy odrzucić.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

Decyzją z dnia 2.10.2003r. (...) Oddział w O. przyznał W. B. (1) prawo do renty socjalnej na stałe, począwszy od 01.08.2003r. Do świadczenia przysługiwał ubezpieczonemu dodatek w postaci zasiłku pielęgnacyjnego.

W dniu 29.10.2012r. W. B. (1) złożył wniosek o ustalenie prawa do renty rodzinnej po ojcu S. B., zmarłym w dniu 09.01.2012r.

W celu ustalenia uprawnień do renty W. B. (1) został skierowany na badania lekarskie przez Lekarza Orzecznika ZUS, który w orzeczeniu z dnia 19.12.2012r. stwierdził, że odwołujący jest całkowicie niezdolny do pracy na trwałe, a niezdolność ta powstała w dniu 24.08.2011r.

Po rozpoznaniu sprzeciwu odwołującego Komisja Lekarska ZUS II Oddział w W. w orzeczeniu z dnia 11.02.2013r. ustaliła u odwołującego trwałą całkowitą niezdolność do pracy, która powstała w 1984r., tj. po ukończeniu przez niego 16 roku życia.

Z uwagi na powyższe orzeczenia oraz fakt, że W. B. (1) (ur. (...)) ukończył już 25 rok życia, ZUS wydał zaskarżoną decyzję z dnia 18.02.2013r., w której odmówił mu prawa do renty rodzinnej.

W dniu 9.04.2013r. do ZUS wpłynęło odwołanie W. B. (1) od decyzji z dnia 18.02.2013r., wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu do jego złożenia. Odwołanie to zostało nadane na pocztę w dniu 26.03.2013r. Odwołujący oświadczył, iż przebywa w Domu Pomocy Społecznej w B. a niepełnosprawność, którą jest dotknięty sprawia, że bez pomocy osób trzecich nie jest w stanie zrozumieć treści pism adresowanych do niego i w związku z tym nie był w stanie zgromadzić odpowiedniej dokumentacji i skutecznie złożyć odwołania w ustawowym terminie.

W ocenie Sądu w sprawie zaistniały jednak przesłanki do stwierdzenia, że odwołanie zostało wniesione w terminie a wniosek o przywrócenie terminu był zbędny.

Zgodnie z art. 477⁹ § 1 kpc odwołania od decyzji organów rentowych wnosi się na piśmie do organu, który wydał decyzję, lub do protokołu sporządzonego przez ten organ, w terminie miesiąca od doręczenia odpisu decyzji. Zgodnie zaś z art. 168 § 1 kpc jeżeli strona nie dokonała w terminie czynności procesowej bez swojej winy, sąd na jej wniosek postanowi o przywróceniu terminu.

W świetle tego przepisu dla rozpoznania wniosku o przywrócenie terminu konieczne jest przede wszystkim ustalenie, że nastąpiło przekroczenie terminu do wniesienia odwołania od decyzji ZUS, dlatego przede wszystkim organ rentowy musi wskazać, kiedy dana osoba odebrała skierowaną do niej decyzję.

Z akt rentowych wynika, iż zaskarżona decyzja z dnia 18.02.2013r. została wysłana odwołującemu listem zwykłym, a w aktach tych nie ma zwrotnego poświadczenia odbioru zaskarżonej decyzji i tym samym nie sposób ustalić, od kiedy należałoby liczyć termin do wniesienia odwołania. Ponieważ zaskarżona decyzja została wydana w dniu 18.02.2013r. a odwołanie zostało nadane przesyłką pocztową w dniu 26.03.2013r. (vide koperta k. 19a.s.), dlatego Sąd przyjął, że odwołanie zostało złożone przez odwołującego w ustawowym terminie 1- miesiąca od doręczenia decyzji. W tej sytuacji wniosek o przywrócenie terminu był zbędny i sprawa podlegała merytorycznemu badaniu.

W niniejszej sprawie dla oceny zasadności odwołania W. B. (1) zastosowanie mają przepisy ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Zgodnie z art. 68 ust. 1 w/w ustawy dzieci własne mają prawo do renty rodzinnej:

- 1) do ukończenia 16 lat,
- 2) do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo

3) bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2.

W. B. (1) urodził się w dniu (...), tym samym 25 lat ukończył w dniu (...). W świetle powyższych przepisów skuteczność jego odwołania zależna była od wykazania całkowitej niezdolności do pracy, przy czym ta niezdolność musiała powstać w okresie wskazanym w art. 68 ust. 1 pkt 1 lub 2 w/w ustawy, gdyż do tych punktów nawiązuje pkt 3.

Poza sporem jest przy tym, iż odwołujący ukończył jedynie szkołę podstawową, zaś 16 lat ukończył w dniu (...).

W celu ustalenia, czy W. B. (1) jest całkowicie niezdolny do pracy i w celu ustalenia daty powstania tej niezdolności Sąd dopuścił dowód z opinii biegłych lekarzy z zakresu neurologii i psychiatrii, jako właściwych ze względu na schorzenia W. B. (1).

Biegli: neurolog A. G. i psychiatra J. W., po przeprowadzeniu w dniu 20.07.2013r. oględzin odwołującego a także zapoznaniu się ze zgromadzoną dokumentacją rozpoznali u W. B. (1): stan po zapaleniu opon mózgowo-rdzeniowych w 1977r., powikłanym padaczką, upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym, niedowładem kończyn górnych, stan po ciężkim urazie czaszkowo-mózgowym, stłuczeniem mózgu i ewakuacji krwiaka przymózgowego w 2011r., powikłany znacznym niedowładem połowicznym lewostronnym a także zespół psychoorganiczny otępienny po przebytych w 2011r. urazie czaszki.

Biegli uznali odwołującego za całkowicie niezdolnego do pracy zarobkowej od 1977r. na trwale, tj. przed (...). a za niezdolnego do samodzielnej egzystencji od sierpnia 2011r.

W uzasadnieniu swego stanowiska biegli wskazali, że odwołujący ma obecnie 48 lat, jest bez zawodu, nigdy nie pracował. W 13 roku życia, tj. w 1977r., przeżył zapalenie opon mózgowo rdzeniowych z niedowładem kończyn górnych i padaczką. Biegli wskazali, że z dokumentacji w aktach sprawy wynika, że odwołujący był leczony od 1980r. w (...) (zaświadczenie z 19.10.1996r. z W. z PZP, że był pod opieką specjalisty psychiatrii dr M. S. od 1980r.) a dokumentację medyczną posiada od 1977r. Biegli wskazali też, że orzekane w 1984, 1987, 1990 i 1993r. inwalidztwo zaliczało odwołującego do drugiej grupy inwalidzkiej od dzieciństwa na trwale a w 2000r. miał orzeczone umiarkowany stopień niepełnosprawności od 1977r. Z uwagi na powyższe biegli po analizie przedstawionej dokumentacji uważają, że odwołujący już w 1977r. był całkowicie niezdolny do pracy a do 1980r. upośledzenie umysłowe mogło dalej się pogłębić czyniąc go na trwale całkowicie niezdolnym o pracy zarobkowej. Po wypadku samochodowym w 2011r. odwołujący stał się zaś niezdolny do samodzielnej egzystencji.

Do powyższej opinii zastrzeżenia wniósł organ rentowy. W piśmie z dnia 27.09.2013r. wnosił o powołanie innych biegłych z zakresu neurologii i psychiatrii. W uzasadnieniu wskazał, iż nie może się zgodzić z opinią biegłych co do daty powstania niezdolności do pracy. W. B. (1) miał orzekane inwalidztwo, najpierw III grupę inwalidzką od dzieciństwa z zaleceniami odnośnie pracy lekkiej, nieodpowiedzialnej (z dn. 7.06.1982r.) a orzeczenie to można uznać za tożsame z orzeczeniem obecnie obowiązującej częściowej niezdolności do pracy. Kolejne orzeczenie z 1984r. orzeka u odwołującego II grupę inwalidzką z zaleceniami odnośnie pracy – żadna, co jest tożsame z obecnie obowiązującą całkowitą niezdolnością do pracy. Kolejne orzeczenia podtrzymują II grupę inwalidzką i rozpoznane wówczas upośledzenie umysłowe, padaczkę i niedowład prawej kończyny górnej po przebytych w dzieciństwie zapaleniu opon mózgowo-rdzeniowych w wywiadzie, tak więc całkowita niezdolność do pracy powstała w 1984r., tj. po 22.12.1980r.

Po otrzymaniu w/w zastrzeżeń Sąd uzyskał dodatkową dokumentację medyczną, dotyczącą odwołującego a nadesłaną z (...) w W. i (...) ds. Orzekania o Niepełnosprawności w W.. Następnie Sąd dopuścił dowód z opinii uzupełniającej biegłych lekarzy z zakresu neurologii i psychiatrii.

Biegli z zakresu neurologii oraz psychiatrii w opinii uzupełniającej z dnia 14.03.2014r. podtrzymali swoją poprzednią opinię. Wskazali, że ubezpieczony w wieku 13 lat (w 1977r.) przeżył zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, po którym wystąpiły napady padaczki, niedowład kończyn górnych, regres rozwoju psychomotorycznego, który sukcesywnie się pogłębiał. Komisja w 2000r. stwierdziła umiarkowany stopień niepełnosprawności z wymogiem pomocy osób

drugich od 1977r. Biegli wskazali, że nie wiadomo, dlaczego komisja lekarska w 1984r. ustaliła umiarkowany stopień niepełnosprawności dopiero od daty badania przed tą komisją, bowiem lekarz leczący odwołującego, dr M. S., stwierdzała wówczas niezdolność do żadnej pracy i trwałe inwalidztwo od 13 roku życia. Z tego też powodu biegli podtrzymali poprzednią opinię.

Także do tej opinii zastrzeżenia wniósł ZUS. W piśmie z dnia 25.04.2014r. wniósł o powołanie innych biegłych z zakresu psychiatrii i neurologii. W uzasadnieniu wskazał, że nie zgadza się z podaną przez biegłych datą całkowitej niezdolności do pracy. Wskazał, że orzeczeniami wiążącymi wg aktualnych zasad są Orzeczenia (...): pierwsze z 1982r. o III grupie inwalidzkiej tożsamej z obecnym orzeczeniem częściowej niezdolności do pracy oraz obowiązujące od 1984r., kiedy orzeczono grupę II, tożsamą z obecną całkowitą niezdolnością do pracy i tę datę należy przyjąć za datę powstania całkowitej niezdolności do pracy. Zdaniem ZUS orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z 2000r. wraz ze wskazanymi w nim datami nie może być wg obowiązującego prawa i zasad orzecznictwa ZUS utożsamiane z orzeczeniem całkowitej niezdolności do pracy w sensie rentowym.

Oceniając zgromadzony w sprawie materiał dowodowy Sąd nie podzielił zastrzeżeń ZUS i uznał, iż sporządzona już opinia biegłych może stanowić podstawę do wydania rozstrzygnięcia a sporne okoliczności zostały już dostatecznie wyjaśnione, dlatego na podstawie art. 217 § 3 kpc oddalił wniosek ZUS o powołanie kolejnego zespołu biegłych lekarzy.

W ocenie Sądu biegli sądowi w sposób kompleksowy wypowiedzieli się na temat rodzaju niezdolności do pracy odwołującego jak i daty jej powstania, dlatego Sąd podziela stanowisko wyrażone przez biegłych, zarówno w pierwszej opinii, jak i w opinii uzupełniającej. Należy zwrócić uwagę, że argumenty ZUS, aby datę powstania całkowitej niezdolności do pracy oceniać w oparciu o orzeczenia uznające odwołującego za inwalidę III i II grupy, nie znajdują uzasadnienia w ocenie Sądu. Sąd nie jest związany orzeczeniami o przyznaniu odwołującemu grupy inwalidzkiej, wydawanymi w toku postępowania przed tym organem, tym bardziej, że w aktach rentowych ZUS znajduje się tylko szczątkowa dokumentacja lekarska odwołującego.

Zauważyć należy, że W. B. (2) ma obecnie 48 lat, zaś jego oboje rodzice nie żyją, dlatego nie ma możliwości przesłuchania osób, mających wiedzę na temat jego stanu zdrowia w dzieciństwie. W konsekwencji pozostaje konieczność oparcia się na dokumentacji medycznej. Część tej dokumentacji odwołujący złożył do ZUS, część załączył do odwołania. Także Sąd w toku postępowania podejmował próby uzyskania dodatkowej dokumentacji medycznej odwołującego i otrzymał tę dokumentację z (...) w W. i (...) ds. Orzekania o Niepełnosprawności w W.. W ocenie Sądu zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwala na ocenę stanu zdrowia W. B. (1) oraz ustalenie, że jest on całkowicie niezdolny do pracy a niezdolność ta powstała przed ukończeniem przez ubezpieczonego 16 roku życia.

Wskazać trzeba, że w sprawach o rentę rodzinną w celu oceny stanu zdrowia odwołującego i daty powstania niezdolności do pracy Sąd korzysta z opinii biegłych lekarzy, gdyż ocena stanu zdrowia wymaga wiadomości specjalnych z zakresu medycyny.

W toku postępowania na okoliczność ustalenia istnienia całkowitej niezdolności do pracy i daty powstania tej niezdolności Sąd dwukrotnie dopuszczał dowód z opinii biegłych z zakresu neurologii i psychiatrii. Biegli dokonali analizy całości zgromadzonej dokumentacji i w sposób logiczny uzasadnili swoje stanowisko o całkowitej niezdolności do pracy zarobkowej i dacie powstania tej niezdolności. Z dokumentacji medycznej jednoznacznie wynika, że W. B. (1) w 13 roku życia (w 1977r.) przeżył zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych a po chorobie nastąpił regres w jego rozwoju psychomotorycznym, ataki padaczki i niedorozwój kończyn górnych. Dane te wynikają z zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia, datowanego na 19.10.1999r. Zaświadczenie to (z niepełną datą) znajduje się w aktach ZUS i na k. 5a.s., całość zawierająca pełną datę znajduje się zaś w dokumentacji nadesłanej przez (...) ds. Orzekania o Niepełnosprawności w W..

Dane zawarte w tym zaświadczeniu nie były kwestionowane przez ZUS a świadczą one o istnieniu poważnych schorzeń, istotnie wpływających na ocenę zdolności do pracy.

Wprawdzie istotnie w orzeczeniu Komisji Lekarskiej ds. Inwalidztwa i Zatrudnienia z dnia 07.06.1982r. odwołującego zaliczono do III grupy inwalidzkiej, a dopiero orzeczeniem z dnia 25.04.1984r. zaliczono go do II grupy inwalidzkiej, lecz podkreślić trzeba, że w orzeczeniu z dnia 25.04.1984r. wskazano, iż nie można ustalić, od kiedy istnieje inwalidztwo II grupy. Nadto prawidłowości tych orzeczeń nie sposób obecnie zweryfikować, gdyż w aktach ZUS nie ma dokumentacji, poprzedzającej wydanie tych orzeczeń, nie dysponuje nimi też odwołujący. W toku postępowania Sąd wzywał pełnomocnika ZUS do nadesłania całości akt, w tym dokumentacji medycznej odwołującego, poprzedzających wydawanie orzeczeń Komisji Lekarskiej ds. Inwalidztwa i Zatrudnienia, które były wydawane w latach 1982-1996 (k. 33a.s.). W odpowiedzi Sąd uzyskał akta, nie zawierają one jednak nowej dokumentacji medycznej (pismo ZUS k. 34a.s.).

Sąd oceniając materiał dowodowy miał również na uwadze fakt, iż w historii choroby z (...), nadesłanej przez ZOZ w W. (k. 73a.s.) wpisano, iż odwołujący po raz pierwszy został zarejestrowany w (...) w 1980r. a rozpoznano u niego upośledzenie umysłowe. Odwołujący 16 lat ukończył w dniu 22.12.1980r., dlatego należy uznać, iż pierwsza rejestracja w PZP nastąpiła przed tą datą. Skoro więc odwołujący już w 1980r. został zarejestrowany w (...) oznacza to, iż jego stan zdrowia także i w tym zakresie wymagał specjalistycznego leczenia, był więc zły i świadczy o dużym stopniu regresu w jego rozwoju psychomotorycznym. Pośrednio wniosek ten potwierdza także fakt, iż odwołujący ukończył tylko szkołę podstawową a nie kontynuował już nauki w szkole średniej.

Mając powyższe na uwadze Sąd podzielił wnioski opinii biegłych sądowych o istnieniu całkowitej niezdolności do pracy W. B. (1) przed ukończeniem przez niego 16 roku życia, tj. przed 22.12.1980r. Wnioski biegłych w zakresie całkowitej niezdolności odwołującego oraz daty jej powstania opierają się bowiem o wyniki badań i dane zawarte w dokumentacji medycznej. Wniosek biegłych o całkowitej trwałej niezdolności do pracy nie był zaś kwestionowany w toku postępowania.

W tych okolicznościach uznać należało, iż zostały spełnione przesłanki z art. 68 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i dlatego odwołującemu przysługuje prawo do renty rodzinnej na stałe.

Mając powyższe na uwadze, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał W. B. (3) prawo do renty rodzinnej na stałe począwszy od 1 października 2012r., tj. od pierwszego dnia miesiąca w którym odwołujący złożył wniosek do ZUS.

Stosownie do treści art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Sąd był zobowiązany, przyznając odwołującemu się prawo do renty, do zamieszczenia z urzędu w sentencji wyroku rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego co do nieustalenia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, tj. zarówno przyznającego prawo do świadczenia, jak też jego brak (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28.04.2010 roku, II UK 330/09). W ocenie Sądu w niniejszej sprawie nie zachodzą przesłanki do obciążenia odpowiedzialnością organu rentowego za nieprzyznanie odwołującemu prawa do renty już na etapie postępowania przed ZUS. Sąd miał na uwadze, że dopiero na etapie postępowania sądowego Sąd uzyskał nową dokumentację medyczną odwołującego i ta dokumentacja pozwoliła na ocenę jego stanu zdrowia w sposób kompletny i na ustalenie daty powstania całkowitej niezdolności do pracy.

Z powyższych względów Sąd orzekł o braku odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.